

İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK

VOLUNTARY INSURANCE

Recep LEVENT^(*)

ÖZET

Ülkemizdeki sigortalılık türlerinden biri de “isteğe bağlı sigorta”dır. Sosyal güvenlik reformu öncesinde, bu sigortalılığın esası, çalışma hayatını sonlandırmak zorunda kalan veya emeklilikteki yaş şartını yerine getirmekle birlikte prim ödeme gün sayısı/hizmet yılını dolduramamış olanların bu şartları tamamlamaları amacını taşımakla birlikte, reform sonrasında bu sigortalılığa giriş ve sistemde kalma şartları kolaylaştırılarak, belli bir süre çalışma şartı aranmamak ve sağlık yardımı da verilmek suretiyle “alternatif emeklilik” sistemi şeklinde düzenlemeye gidilmiştir. Aynı reformla, el sanatlarıyla uğraşan ev kadınlarına, ay içerisinde kısmi çalışanlara ve sözleşmeli ülkelere çalıştırılmak üzere götürülenlere emeklilik hakkını elde etmek için isteğe bağlı sigorta prim ödemelerine imkan sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İsteğe bağlı sigorta, alternatif emeklilik, sigorta primi

ABSTRACT

One of insurance types in our country is the voluntary insurance system. While the essence of this insurance system before the social security reform was to provide a second chance to those who somehow had to end their labour life or could not fulfil the number of working days criterion although fulfilling the retirement age criterion, to complete their premiums for retirement, the reform however has brought so-called the “alternative retirement” by not asking the insured to fulfil the days-of-work condition thereby easing the voluntary insurance system to enter and remain in and providing a health assistance. The reform also provides for the fact that housewives who deal with handicrafts, labourers

^(*) SGK Başmüfettişi

who work part-time in a month and those who are employed abroad, can pay the necessary premiums and by that means gaining the retirement right.

Key Words: Voluntary insurance, alternative retirement, premium

1- GİRİŞ

Bilindiği üzere, ülkemizde sosyal güvenlik sisteminin kurumsal anlamında başlangıcı 1945’li yıllardan itibaren başlamış ve günümüze kadar kapsam açısından gelişmesini devam ettirmiştir.

Bu gelişimde, toplum yapısı ve ihtiyaçların paralel olarak çeşitli düzenlemeler yapılmıştır ki, bu düzenlemelerden biri de isteğe bağlı sigorta uygulamasıdır.

Esasen, sosyal güvenlik sistemimiz, çalışma açısından zorunluluk esasına dayanmaktadır. Yani çalışan herkes statüsü ne olursa olsun sosyal güvenlik sistemine dahil olmak zorundadır.

Bunun dışında çalışmayan kişilerin, özellikle ev hanımlarının sosyal güvenliklerinin sağlanması konusunda zorunlu olmayan ve çalışmaya dayanmayan “isteğe bağlı sigorta” uygulaması da söz konusu olmuş, bu uygulama zorunlu sigortalılığın istisnası olarak “özel bir sigorta kolu” şeklinde karşımıza çıkmıştır.

Sosyal güvenlik reformu öncesinde her üç sosyal güvenlik kuruluşunda da (SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı) isteğe bağlı sigorta uygulamasının bulunduğu görülmektedir.

Her üç sosyal güvenlik mevzuatında isteğe bağlı uygulaması, özellikle yaş şartı doldurmalarına karşın veya yaş şartını da doldurmamış olmakla birlikte, emeklilik için prim ödeme gün sayıları/hizmet yılları eksik olanların çalışmadan gün ve yıllarını doldurmasına yöneliktir.

Dolayısıyla, sosyal güvenlik reformu öncesinde isteğe bağlı sigortanın asıl amacı, başlangıç ve doğrudan emeklilik hakkını elde etmeye yönelik değil, çalışmaya başladıktan sonra herhangi bir nedenle çalışmanın sonlanması halinde prim ödeme gün sayısı/hizmet yılı açısından emeklilik şartlarının tamamlanması amacına dayanmaktadır.

Her üç sosyal kuruluşu açısından da isteğe bağlı sigortalılık değişik evre ve aşamalardan geçmiş, giriş şartları ve sistemde kalma bazen kolaylaştırılmış bazen de zorlaştırılmıştır.

Aslında bu durum bu bir ihtiyaçtan kaynaklanmış, bu ihtiyaç karşılığındaki düzenlemeler zaman zaman önemli bir şekilde değişikliğe uğramıştır.

En son olarak sosyal güvenlik reformuyla her üç statüde çalışanlar için ortak isteğe bağlı kuralları getirilmiş ve yapılan düzenlemeyle özellikle önceden çalışma şartı aranmadan sağlık yardımı da getirilerek adeta “alternatif emeklilik” sistemi amaçlanmıştır.

2- KONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

2008 yılında tüm aşamaları hayata geçirilen sosyal güvenlik reformuyla, birçok önemli düzenlemeye yer verilmiş olup, bu konuda yapılan düzenlemelerden biri de, isteğe bağlı sigortaya giriş ve sistemde kalma şartlarının kolaylaştırılması ve sistemden çıkma şartlarının zorlaştırılmasıyla sosyal güvenlik kapsamının genişletilmesidir.

Esasen yazımın “giriş” bölümünde de belirttiği üzere 1/10/2008 tarihi (yani sosyal güvenlik reformu) öncesinde mevcuttaki her üç sosyal güvenlik kuruluşu (SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı) mevzuatında da “isteğe bağlı sigorta” uygulaması yer almıştır.

Ancak, bu dönemdeki isteğe bağlı sigorta uygulaması daha çok çalışanların emeklilik şartlarını tamamlayıcı bir özellik taşımakta ve bu sigortaya dahil olmak için öncesinde belli bir süre çalışma şartı aranmakta ve de belli şartların yerine getirilmemesi durumunda kısa süre içerisinde ve kolayca isteğe bağlı sigortadan çıkış şeklinde uygulamalar söz konusu olmuştur.

2.1- Reform Öncesi İsteğe Bağlı Sigorta Uygulamaları

a) SSK mevzuatındaki isteğe bağlı sigortalılık

Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda isteğe bağlı sigorta uygulaması 85 inci madde ile düzenlenmiş ve şartları 3395 ve 4842 sayılı kanunlarla değişikliğe uğramıştır.^{1,2 ve 3}

3395 sayılı Kanunla değişmemiş haliyle 1/10/1987 tarihinden önce isteğe bağlı sigortalı olmak için "5 yıldan beri sigortalı olmak ve bu süre içerisinde en az 750 gün emeklilik primi ödeme", "daha önce aylık bağlanmamış olmak ve toptan ödeme yapılmamış olma" ve "zorunlu sigorta ve diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmama" şartları aranmıştır.

3395 sayılı Kanunla 506 sayılı Kanunun 85 inci maddesinde yapılan değişiklikle, isteğe bağlı sigortalı olmak için "yazılı başvuruda bulunma", "tescil edilmiş olma" ve "sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışmama ve aylık bağlanmamış olma" şartları getirilmiştir.

1/5/2003 tarihinden geçerli olmak üzere 4842 sayılı Kanunla 506 sayılı Kanunun 85 inci maddesinde yine değişiklik yapılmış ve "1080 gün prim ödeme", "sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmama ve buralardan aylık almama" ve "örneği Kurumca hazırlanan dilekçe ile başvurma" şartları getirilmiştir. Ayrıca, 4842 sayılı Kanunla ayrıca arda arda üç ay primlerini ödemeyenlerin isteğe bağlı sigortalılıklarının sona erdirilmesi uygulaması da başlatılmıştır.

Sosyal güvenlik reformu öncesinde tüm isteğe bağlı sigorta uygulamalarında sağlık yardımı yapılmadığı görülmektedir.

b) Bağ-Kur mevzuatında isteğe bağlı sigortalılık

Bağ-Kur mevzuatında isteğe bağlı sigortalılık 1479 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinde düzenlenmiştir. ve bu maddede daha sonra 3396 ve 4956 sayılı kanunlarla muhtelif değişiklikler yapılmıştır.^{4,5ve6}

Bu değişiklikler de dikkate alınarak 79 uncu maddeye göre; sosyal güvenlik kuruluşlarına prim veya kesenek ödemeyen, bu kuruluşlardan malullük ve yaşlılık aylığı ile daimi tam iş göremezlik geliri

¹ Bkz. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu RG..17/7/1964, 11776 ve 11779

² Bkz. 3395 sayılı 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun R.G.. 9/7/1987, 19512

³ Bkz. 4842 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun RG..24/4/2003, 25088

⁴ Bkz. 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu R.G.. 14/9/1971, 13956

⁵ Bkz. 3396 sayılı 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına, Bir Ek, Üç Ek Geçici madde Eklenmesine Dair Kanun R.G.. 30/6/1987, 19503

⁶ Bkz. 4956 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun ve Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Yürürlükten Kaldırılması ve Kanunlara Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun RG..24/7/2003, 25187

almayan ve 18 yaşını dolduran; “ev kadınları”, “herhangi bir işte çalışmayanlar”, “Bağ-Kur’a tabi zorunlu sigortalılığı sona erenler”, “yurt dışındaki vatandaşların yanlarında bulunan ve herhangi bir işte çalışmayan eşleri” ve “Türkiye’de ikamet eden ve herhangi bir işte çalışmayan yabancı uyruklular”ın, talep etmeleri halinde isteğe bağlı sigortalı olabilmeleri mümkün kılınmıştır.

Yine SSK’da olduğu gibi primlerini ard arda üç ay ödemeyenlerin isteğe bağlı sigortalılıkları sona erdirilmiştir.

Ayrıca, 1/10/2000 tarihinden önce isteğe bağlı sigortalı olanlar sağlık yardımlarından yararlandırılması, ancak bu tarihten sonra ilk defa isteğe bağlı sigorta olanların sağlık yardımlarından yararlandırılmamaları öngörülmüştür.

c) Emekli Sandığı mevzuatında isteğe bağlı

Emekli Sandığı mevzuatında isteğe bağlı sigortalılık 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 12 maddesiyle düzenlenmiştir. Bu maddede en son 5234 sayılı Kanunla değişiklik yapılmış ve yapılan değişiklikle; “657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi olarak en az on yıl çalışma”, “memurluktan ayrıldıkları tarihten itibaren altı ay içinde yazılı olarak Sandığa başvurma” ve “emeklilik keseneği ve kurum karşılıklarını ait olduğu ay içinde Sandık hesabına yatırılması” şartlarıyla Devlet memurlarının isteğe bağlı sigortaya prim ödemeleri öngörülmüştür.^{7ve8}

Ayrıca, aynı Kanunla, toplu ya da fasıllı olarak toplam altı aydan daha fazla süreye ilişkin emekli kesenekleri ile kurum karşılıklarını süresinde ödemeyenlerin isteğe bağlı iştirakçilikleri sona erdirilmiştir.

2.2- 1/10/2008 Tarihinden (Sosyal Güvenlik Reformundan) Sonra İsteğe Bağlı Uygulaması

İsteğe bağlı sigortalılık 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 50 ve takip eden maddelerinde düzenlenmiştir.⁹

5510 sayılı Kanunda norm ve standart birliği sağlanması amacına paralel olarak her üç statü (SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı) için isteğe bağlı sigortalılık şartları ortak olarak belirlenmiş, isteğe bağlı şartları kolaylaştırılmış, buna karşın sistemden çıkma konusunda isteğe bağlı prim ödeyenlerin lehine düzenlemeler yapılmıştır.

5510 sayılı Kanuna göre isteğe bağlı sigortalı olmak için;

- Türkiye’de ikamet etmek veya Türkiye’de ikamet etmekte iken uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunmak,
- Kanuna tâbi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte ay içerisinde 30 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak,
- Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,
- 18 yaşını doldurmuş olmak,
- İsteğe bağlı sigorta talep dilekçesiyle SGK’ya başvuruda bulunmak şartları aranmaktadır.

⁷ Bkz. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu R.G..17/6/1949, 7235

⁸ Bkz. 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Karamamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun R.G.. 21/9/2004, 25590

⁹ Bkz. 5754 sayılı Kanunla Değişik 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 8/5/2008, 26870

Görüleceği üzere, önceki uygulamanın aksine sisteme zorunlu sigortalılıktan dolayı prim ödeme şartı aranmamakta, genel olarak Türkiye’de ikamet etmek (yabancı uyruklular da dahil) ve 18 yaşını doldurma şartları yeterli görülmektedir.

Ayrıca, esasen taleple ayrılma ve ölüm dışında isteğe bağlı sigortalılıktan, sistemsel ve zorunlu ayrılma da söz konusu değildir. Eski uygulamayla SSK ve Bağ-Kur için üç ay ard arda ve Emekli Sandığı için de aralıksız veya fasılalarla altı ay primlerini ödemeyenler sistemden çıkarılmakta iken, bir ayın primini 12 ay süreyle ödemeyenlerin sadece bu aya ait primlerini ödeme imkânları ortadan kalkmakta, geriye kalan 11 ay primlerinin her ay için ödeme süresi dikkate alınarak 12’nci ay dolmadan her zaman için ödeme imkânı bulunmaktadır. Böylece, kişinin hiç prim ödememesi durumunda bile her zaman için geriye doğru 12 ayın primini ödeme imkânı sağlanarak kişilerin sistemde kalmaları amaçlanmıştır.

5510 sayılı Kanunla getirilen en önemli yeniliklerden biri de isteğe bağlı sigortaya prim ödeyenlerden zorunlu olarak genel sağlık sigortası primi de alınarak sağlık yardımlarının sağlanmasıdır. Yalnız unutulmaması gereken husus, prim borcu olanlara, sağlık yardımı verilmemesidir. Yani, isteğe bağlı sigortalılarının sağlık yardımlarından yararlanmak için hiç borçlarının olmaması gerekir.

İsteğe bağlı sigortalılık;

- İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirme talebinde bulunanların, primi ödenmiş son günü takip eden günden,
 - Aylık talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmak şartıyla talep tarihinden,
 - Ölen sigortalının ölüm tarihinden
- itibaren sona ermektedir.

a) İsteğe bağlı prim oranı ve miktarı

İsteğe bağlı sigortalılar, asgari ücret ile asgari ücretin 6,5 katı arasında kendileri tarafından belirlenecek kazanç miktarı üzerinden % 32 oranında isteğe bağlı sigorta primi ödemektedirler. Bunun % 20’si emeklilik ve % 12’si de genel sağlık sigortası primidir.

Bu durumda kazançların asgari ücret üzerinden belirleyenler 2013 yılının ikinci altı ayı için ödemesi gereken en düşük isteğe bağlı sigorta primi tutarı aylık 326,88 TL’ye tekabül etmektedir. Ancak, daha yüksek hatta, en fazla asgari ücretin 6,5 katına kadar tutarda kazanç belirlenerek prim ödemesi de mümkündür. Dolayısıyla, bu şekilde ödenecek en fazla prim miktarı, 2013 yılının ikinci altı ayı için de 2.124,72 TL’dir. Aylık ödenecek primin daha fazla olması ileride bağlanacak emekli aylığının da daha yüksek olmasını sağlayacaktır.

5510 sayılı Kanunla isteğe bağlı sigorta priminin % 32 olarak belirlenmesi ve özellikle sağlık primi ödenmesinin zorunlu hale getirilmesi, özellikle önceden isteğe bağlı sigorta primi ödeyip de eşlerinden dolayı sağlık yardımı alan ev kadınlarının aleyhine bir durum yarattığı düşüncesiyle bunların bir kısmının sistemden çıkmalarına veya bu durumda olanların sisteme girmemelerine sebebiyet vermiştir.

b) İsteğe bağlı sigortalıların statüsü

Sosyal güvenlik reformdan önce doğal olarak her sosyal güvenlik kuruluşu bazında ödenen isteğe bağlı sigorta primleri kendi mevzuatları açısından statü olarak kabul edilirken (yani SSK için 4/a, Bağ-Kur için 4/b ve Emekli Sandığı için 4/c), 1/10/2008 tarihinden sonra ödenen isteğe bağlı sigorta primleri 4/b, yani eski Bağ-Kur statüsünde sayılmaktadır.

Bilindiği üzere, 1/10/2008 tarihinden önce çalışmaya başlayanlar ve isteğe bağlı sigortaya prim ödeyenler için emeklilik statüsünün belirlenmesinde emeklilik tarihinden önce son 7 yıla bakılıp bu sürede en fazla prim ödenen (1260 gün veya daha fazla) statüye göre emeklilik şartları belirlendiğinden, özellikle 1/10/2008 tarihinden önce SSK kapsamında (4/a) isteğe bağlı sigortaya prim ödeyenlerin, emeklilik şartları açısından prim ödeme gün sayılarını 1/10/2008 tarihinden sonraki 3,5 yıldan sonra doldurmaları halinde emeklilik şartları 4/a (eski SSK) değil, 4/b (eski Bağ-Kur) şartlarına göre belirlenmiş/belirlenecektir.

Yani, 1/10/2008 tarihinden sonra isteğe bağlı sigorta statüsünün 4/b, yani eski Bağ-Kur olarak belirlenmiş olması, bu tarihten önce SSK kapsamında isteğe bağlı sigortaya prim ödeyenlerin emekli olmaları için bu tarihten sonra da 1260 günden fazla daha isteğe bağlı prim ödemeleri durumunda emeklilik şartları daha da ağırlaşmış ve özetle yaş açısından bir farklılık olmamakla birlikte prim ödeme gün sayıları 5000-5975 arasında iken 9000 güne çıkmış olacaktır.

Diğer yandan, ilk defa 1/10/2008 tarihinden sonra isteğe bağlı sigortaya prim ödeyenlerin de artık statü seçme şansı ortadan kaldırılmış ve statüleri 4/b, yani eski Bağ-Kur statüsünde sayılmıştır.

c) Ay içinde kısmi çalışanların isteğe bağlı sigortalılıkları

Bilindiği üzere, 4/a, yani eski SSK statüsünde ay içinde kısmi çalışmalar söz konusu olabilmektedir.

5510 sayılı Kanunla bu durumda olanları ay içinde çalışmadıkları günleri isteğe bağlı sigortaya prim ödeyerek tamamlama imkânı getirilmiştir.

Örneğin, ay içerisinde İş Kanunu hükümlerine göre toplam 10 gün çalışan bir kişi kalan 20 gün için isteğe bağlı sigorta primi ödeyebilecektir.

Kamuoyunda "Torba Kanun" olarak bilinen 6111 sayılı Kanundan (24/2/2011 tarihinden) önce ay içinde kalan günlerin isteğe bağlı olarak tamamlanmasında, isteğe bağlı sigorta primlerinin statüsü 4/b (yani eski Bağ-Kur) olarak sayılmakta iken, yapılan değişiklikle bu tarihten sonra kısmi çalışmalarda tamamlayıcı isteğe bağlı primleri 4/a (yani eski SSK) sayılmış ve bu şekilde çalışanların daha erken emekli olmalarına imkan sağlanmıştır.¹⁰

ç) Sözleşmesiz ülkelere çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinin isteğe bağlı sigortalılığı

5510 sayılı Kanunla, sözleşmesiz ülkelere götürülen Türk işçileri için sadece kısa vadeli sigorta ile genel sağlık sigortası kollarına tabi olma zorunluluğu getirilmiş, bunların emeklilikleri konusunda zorunlu prim ödeme şartı öngörülmemiştir.

Dolayısıyla, bu şekilde çalışan kişiler istedikleri takdirde emeklilik hakkı elde etmek için isteğe bağlı sigortalı olabilmekte ve isteğe bağlı sigorta primi öderlerken de genel sağlık primleri işverenleri tarafından zorunlu olarak ödendiğinden, bunlardan ayrıca isteğe bağlı sigorta primi içerisinde genel sağlık sigortası primi alınmamaktadır.

2011 yılında (24/2/2011 tarihi itibarıyla) yürürlüğe giren ve kamuoyunda "Torba Kanun" olarak bilinen 6111 sayılı Kanundan önce sözleşmesiz ülkelere çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinin isteğe bağlı sigorta primlerinin statüsü 4/b (yani eski Bağ-Kur) olarak sayılmakta iken, yapılan deği-

¹⁰ Bkz. 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 25/2/2011, 27857

şıklıkla bu tarihten sonraki isteğe bağlı primleri 4/a (yani eski SSK) sayılmış ve bu şekilde çalışanların daha erken emekli olmalarına imkan sağlanmıştır.¹⁰

d) Ev kadınlarının isteğe bağlı sigortalılığı

5510 sayılı Kanunla,213 sayılı Vergi Usul Kanununun 6'ncı maddesine göre evde el sanatları ile uğraşan ev kadınlarını daha az prim ödeyerek isteğe bağlı sigortalılık yoluyla emekli hakkını elde etme ve sağlık yardımlarından yararlanma imkânı getirilmiştir.¹¹

Bu haktan yararlanmak için vergi dairelerinden evde el sanatları ile uğraşıldığına dair belgenin alınıp SGK'nın ilgili birimine ibraz edilmesi ve primlerin her ay ödenmesi yeterli olmaktadır.

Bu belgeyi alan ev hanımları her ay asgari kazanç üzerinden 30 gün prim ödeme yerine 2012 yılı için 19 gün, 2013 yılı için 20 gün, 2014 yılı için 21 gün, 2015 yılı için 22 gün, 2016 yılı için 23 gün, 2017 yılı için 24 gün, 2018 yılı için 25 gün, 2019 yılı için 26 gün, 2020 yılı için 27 gün, 2021 yılı için 28 gün, 2022 yılı için 29 gün, 2023ve sonraki yıllar için 30 gün prim ödeyerek 30 gün elde etmelerine imkân tanınmıştır.

Dolayısıyla, kademeli olarak yıldan yıla prim artırımı yoluyla ev kadınlarının sosyal güvenlik sistemine dahil olmaları özendirilmiştir.

Bu durumda bu şekilde isteğe bağlı prim ödeyenler asgari kazanç üzerinden2013 yılının ikinci ayı için de 217,92TL tutarında prim ödenmektedir. Bu durumda olanların kazançlarını asgari ücretten daha yüksek belirleme imkânları bulunmamaktadır.

Bu şekilde isteğe bağlı sigortaya prim ödeyen ev kadınları bir ay prim ödedikten sonra sağlık yardımlarından yararlanmaları mümkün olacaktır.

Bu yolla ödenen primler, 5510 sayılı Kanuna göre 4/b (eski Bağ-Kur) kapsamında sayılmaktadır. Dolayısıyla, SGK isteğe bağlı sigortalılığına prim ödeyen ev kadınları 4/b (eski Bağ-Kur) sigortalıları için öngörülen şartlarla emekli olabileceklerdir.

Bu bağlamda, isteğe bağlı sigortalılığa prim ödeyen ev kadınları 2036 yılına kadar olan sürede 58 yaş ve 9000 prim ödeme gün sayısı (25 yıl) şartlarını yerine getirerek emekli olabileceklerdir.

İleri yaştaki ev kadınları da isteğe bağlı sigortalılığına prim ödeyerek emeklilik hakkını elde edebilmeleri mümkündür. Buna göre, isteğe bağlı sigortalılığa prim ödeyen ileri yaştaki ev kadınları 2036 yılına kadar olan sürede 61 yaş ve 5400 prim ödeme gün sayısı (15 yıl) şartlarını yerine getirerek emekli olabileceklerdir.

Bu emeklilik seçeneğinde ileri yaştaki ev kadınlarına, genç yaştaki ev kadınlarına göre 10 yıl daha az prim ödeyerek emekli olabilme imkanı söz konusudur.

Dolayısıyla, sonuçta; ev kadınlarının isteğe bağlı sigorta prim ödemeleri durumunda hem sağlık yardımı alma hem de prim ödeme gün sayısını doldurduklarında emekli olma hakkını elde etmeleri mümkündür.

3- SONUÇ

Zorunlu sigortalılığın yanında, istisnai olan "isteğe bağlı sigortalılık" sosyal güvenlik reformundan önce de özellikle bir şekilde çalışmanın sonlanması durumunda prim ödeme gün sayısı/hizmet yılının

¹¹ Bkz. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu R.G.. 10-11-12/1/1961, 10703-10704-10705

doldurulması yönünde uygulama alanı bulmuş ve statüsü de her sosyal güvenlik kuruluşunun mevzuatına göre düzenlenmiştir.

Sosyal güvenlik reformuyla birlikte (1/10/2008 tarihinden sonra), isteğe bağlı sigortalılığın statüsü tekleştirilerek ve 4/b (yani eski Bağ-Kur) kapsamında sayılarak, giriş ve sistemde kalma şartları kolaylaştırılmış ve sistemden çıkma şartları da zorlaştırılmak ve de zorunlu olarak sağlık yardımı da yapılmak suretiyle adeta "alternatif emeklilik" sistemine dönüştürülmüştür.

Buna karşın, gerek priminin yüksekliği ve gerekse özellikle ev kadınlarının eşlerinden dolayı zaten sağlık yardımı almaları karşısından, yeni uygulamayla sistemdeki sayının düşünülen kadar olmadığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bkz. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu R.G..17/7/1964, 11776 ve 11779
- Bkz. 3395 sayılı 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun R.G.. 9/7/1987, 19512
- Bkz. 4842 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun R.G..24/4/2003, 25088
- Bkz. 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu R.G.. 14/9/1971, 13956
- Bkz. 3396 sayılı 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına, Bir Ek, Üç Ek Geçici madde Eklenmesine Dair Kanun R.G.. 30/6/1987, 19503
- Bkz. 4956 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun ve Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Yürürlükten Kaldırılması ve Kanunlara Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun R.G..24/7/2003, 25187
- Bkz. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu R.G..17/6/1949, 7235
- Bkz. 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun R.G.. 21/9/2004, 25590
- Bkz. 5754 sayılı Kanunla Değişik 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 8/5/2008, 26870
- Bkz. 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 25/2/2011, 27857
- Bkz. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu R.G.. 10-11-12/1/1961, 10703-10704-10705